

АЛЮЗІЯ ЯК СКЛАДНИК СТИЛІСТИЧНОЇ КОНВЕРГЕНЦІЇ

Дмитрук Л. А.

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Явище алюзії є предметом зацікавлення науковців різних наук – лінгвістики, риторики, літературознавства, культурології, семіотики, прагматики тощо. У дослідженні представлено аналітичний огляд теоретичних праць, що стосуються вивчення оцінно-характеризувальних функційних можливостей алюзії. Зауважено, що алюзію як стилістичний прийом вважають одним з елементів стилістичної конвергенції, яку, незважаючи на плуралізм думок щодо визначення, більшість науковців дефінують як концентрацію в будь-якому окремому місці тексту низки образотворчих і виражальних засобів, які беруть участь у реалізації тієї самої стилістичної функції. Наголошено, що в науковій літературі немає одностайності серед мовознавців й щодо окреслення гіпо-гіперонімічних відношень між цими засобами. Загальноприйнятим вважають розуміння їх як закріплених у мові експресивних елементів, прийому, як особливого способу текстової організації, що має на меті найбільш адекватне відображення особистісного бачення автора, фігури як експресивно маркованої синтаксичної побудови, тропу як виразного прийому, заснованого на вживанні слова в переносному сенсі.

З'ясовано, що межі стилістичної конвергенції не можуть бути однаковими в художньому тексті – як окреме речення чи складне синтаксичне ціле, адже виконання однієї функції різними прийомами може бути представлено упродовж усього тексту. Інакше кажучи, при визначенні виду стилістичної конвергенції – зосередженої і розосередженої – ключовим є взаємне розташування й кількість стилістичних прийомів у її складі.

У роботі звернено увагу й на розмежування понять «синтаксична конвергенція» і «стилістична конвергенція», у результаті чого витлумачено стилістичну конвергенцію як родове поняття щодо фонетичної, синтаксичної та змішаної конвергенції. Саме у складі синтаксичної конвергенції, сформованої із тропів, і перебуває прийом алюзії. Однією з основних функцій цього прийому є посилення експресії, забезпечення зв'язності й цілісності тексту за рахунок установлення зв'язків між його частинами.

Ключові слова: алюзія, стилістична конвергенція, функції конвергенції.

Dmytruk L. A. Allusion as part of stylistic convergence. The phenomenon of allusion is the object of interest to scholars of various sciences of linguistics, rhetoric, literary criticism, culturology, semiotics, pragmatics, etc. An analytical review of theoretical works relating to the study of the stylistic technique of allusion in the evaluation and characterization function on the material of modern English-language literary works is presented in the study. It is noted that allusion as a stylistic device is considered one of the elements of stylistic convergence, which, despite the pluralism of opinions on the definition, most scholars define as a concentration in any particular text of a number of visual and expressive means involved in the implementation of the same stylistic function. It is emphasized that in scientific literature there is no unanimity among linguists on the delineation of hypo-hyperonymic relations between these tools. It is generally accepted to understand them as expressive elements fixed in the language, a special way of text organization aimed at the most adequate reflection of the author's personal vision, figure as an expressively marked syntactic construction, and trope as an expressive technique based on the figurative use of words.

It has been found that the boundaries of stylistic convergence cannot be the same in a literary text such as a single sentence or a complex syntactic whole, because the performance of one function by different techniques can be represented throughout the text. In other words, the key in determining the type of stylistic convergence (as concentrated or dispersed) is mutual location and the number of stylistic devices in its composition.

The article also focuses on the distinction between "syntactic convergence" and "stylistic convergence" as a result of which stylistic convergence is interpreted as a generic concept of phonetic, syntactic and mixed convergence. It is within the syntactic convergence formed from tropes where allusion can be found. One of the main functions of this technique is to enhance the expression, ensure coherence and integrity of the text by establishing links between its parts.

Key words: allusion, stylistic convergence, convergence functions.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. Явище алюзії є предметом зацікавлення науковців різних наук – лінгвістики, риторики, літературознавства, культурології, семіотики, прагматики тощо. Алюзія – не лише потужний зображально-виражальний засіб мови, а й один з маркерів інтертекстуальності, який привносить у текст художнього твору елементи «нашої» реальності, на відміну від вимислу самого твору, або елементи інших літературних творів. Інак-

ше кажучи, алюзія є ланкою, що зв'язує художній вимисел і багату культурну спадщину, накопичену людством донині. Щобільше, вона володіє великими можливостями створення підтексту художнього твору, збагачення його різними образами й мотивами, розкриття яких вимагає від читача володіння певним набором фонових знань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У дослідженнях, присвячених алюзії, привертає увагу той факт, що межі осмислення цього стиліс-

тичного прийому все ще дуже розпливчасті і під це поняття найчастіше підпадають явища, позбавлені сутнісних характеристик розглянутого феномену.

Попри наявність значної кількості наукових праць, присвячених проблемі алюзивних засобів (О. Абрамова, К. Горшкова, М. Воробйова, О. Дронова, М. Кіосе, Н. Сунько, М. Тухарелі та інші), алюзію розглядають і як прецедентний текст (К. Комарова, М. Тухарелі), стилістичний засіб (О. Дронова, А. Мамаєва), форму вияву інтертекстуальності (О. Дронова, Н. Сунько, О. Ярема) тощо.

У складі зображально-виражальних засобів її досліджували А. Мороховський, І. Гальперін, І. Арнольд, В. Кухаренко, Т. Казакова, Є. Клюєв та інші.

Формулювання мети і завдань дослідження. Метою дослідження є визначення місця і функціонального навантаження алюзії у складі стилістичної конвергенції.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Будь-який художній твір є продуктом творчого вимислу письменника. «За допомогою вимислу автор узагальнює факти реальності, втілює свій погляд на світ, демонструє свою творчу енергію» [14, 254]. Але, з іншого боку, кожен художній вимисел має своїм джерелом об'єктивний навколишній світ, де «літератор перестав бути тим, хто записує і робиться вигадником, там зникає між ним і суспільством будь-який зв'язок» [12, 306]. Таким чином, аналізуючи й синтезуючи життєві факти, автор створює нову реальність, унікальну за своїми персонажами й подіями, але все ж прототипово відображає об'єктивний стан речей. Однак письменники нерідко вдаються до вже наявних конкретних образів або елементів реальності, вплітаючи їх в тканину свого вимислу. Пізнаючи навколишній світ, людська свідомість постійно проводить паралелі з уже відомим, порівнює, категоризує факти й вибудовує їх у певну ієрархію. Письменник апелює до асоціативного фонду читача, прагнучи більш доказово і яскраво зобразити дійсність. Д. Лихачов стверджує, що «поезія і гарна проза асоціативні за своєю природою. І філологія тлумачить не тільки значення слів, а й художнє значення всього тексту» [7, 205]. Подібні відображення елементів реальності в художньому тексті можуть втілюватися в різних формах: у вигляді повторюваних сюжетів та образів, відомих висловів, імен видатних особистостей тощо. Залежно від характеру відображення, способу й обсягу представленості в тексті елементів реальності розрізняють такі літературні явища, як цитата, алюзія, ремінісценція, римейк, центон, травестія та інші. У нашому дослідженні ми зупиняємося на стилістичному прийомі алюзії і його оцінному потенціалі.

Як оцінний предикат алюзія нерідко поширена разом з іншими стилістичними прийомами, тобто в складі так званої стилістичної конвергенції. У широкому значенні конвергенцію в лінгвістиці витлумачують як «зближення або збіг двох і більше лінгвістичних сутностей» [20, 234]. В. Кухаренко визначає її як концентрацію декількох актуалізованих елементів в одному висловлюванні. Актуалізацією, згідно з представниками Празької школи, вважають таке використання мовних засобів, яке

привертає увагу [6, 25–26]. І. Арнольд трактує конвергенцію поряд зі зчепленням і оманливим очікуванням як один з типів висунення, який розуміє як спосіб формальної організації тексту, що фокусує увагу читача на певних елементах повідомлення й забезпечує зв'язність та цілісність тексту [1, 99].

Основоположником поняття «конвергенція стилістичних прийомів» є М. Ріффатер, який називав конвергенцією «...скупчення в одному місці декількох незалежних стилістичних прийомів» [11, 88]. Особливістю, яка відрізняє конвергенцію від інших стилістичних прийомів, М. Ріффатер вважає свідоме використання її автором: «Навіть якщо конвергенція виникла несвідомо або випадково», вона не може вислизнути від уваги письменника, коли він перечитує написане» [11, 90]. Велика експресивність конвергенції заснована на ефекті низької передбачуваності, що має своїм результатом привернення уваги до форм. Р. Якобсон називав це «ефектом обману того очікування» [17, 85].

Однак спільне використання стилістичних прийомів не єдиний фактор утворення стилістичної конвергенції. Обов'язковою умовою є спільність виконуваної ними функції. Так, у «Словнику риторичних прийомів» Т. Хазагерова і Л. Ширіної конвергенцію витлумачено як «засіб посилення виразності, що полягає в концентруванні в будь-якому місці тексту низки образотворчих і виражальних засобів, що беруть участь в реалізації тієї самої стилістичної функції» [15, 237]. Цю ж ідею висловлює К. Долинін, який розуміє конвергенцію як «нагромадження односпрямованих стилістичних засобів» [3, 267]. З наведених визначень виникає питання про межі «окремої ділянки тексту» – якою має бути її максимальна величина, щоб сконцентровані в ній прийоми можна було назвати стилістичною конвергенцією.

Г. Копніна такою ділянкою вважає речення. У цьому випадку, на її переконання, йдеться про «зосереджену конвергенцію». Дослідниця також виділяє «розосереджену конвергенцію», тобто «взаємодію фігур у межах декількох речень, складного синтаксичного цілого, а також у межах декількох складних синтаксичних цілих, об'єднаних композиційно»; «текстову конвергенцію» тлумачить як «взаємодію стилістичних фігур упродовж усього тексту», причому «у всіх випадках взаємодія стилістичних фігур відбувається на основі виконання ними єдиної стилістичної функції» [5, 100–101].

Ідею текстової конвергенції раніше запропонувала В. Чулкова, на думку якої «конвергенція багаточленних стилістичних прийомів дає змогу розглядати злиття прийомів як текстове явище» і що «неодмінною умовою створення конвергенції є наявність семантичних зв'язків між одночленними прийомами, які є компонентами різних багаточленних прийомів» [16, 146–147].

Таким чином, однією з найважливіших умов для утворення конвергенції є, безумовно, єдність виконаної стилістичними прийомами функції. Стилістичні прийоми, які сконцентровані в одній ділянці тексту, але виконують різні функції, Г. Копніна називає «дивергенцією» і зазначає, що подібне «скупчення спостерігається в комунікативних одиницях, більших ніж речення» [5, 88].

Подібними до конвергенції явищами є також «багаточленний стилістичний прийом», який Н. Маторіна визначає як «...континуум одночленних стилістичних прийомів, що характеризуються подібністю моделі, яка утворює ці стилістичні прийоми, і семантичною спорідненістю лексичних одиниць, що їх створюють...» [8, 29], а також як «розгорнутий стилістичний прийом», тобто «здатність стилістичного прийому поєднувати у своїй структурі інші стилістичні прийоми» [8, 31]. Розгорнутий стилістичний прийом по суті є стійкою формою стилістичної конвергенції, подібною до хиазму, який поєднує в собі синтаксичний паралелізм, перестановку за принципом дзеркальної симетрії, лексичний повтор, антитезу, анаподотон, що включає в себе парентезу і наступний за нею лексичний повтор. Основними функціями конвергенції є висунення на перший план важливих рис повідомлення, забезпечення зв'язності й цілісності тексту шляхом встановлення зв'язків між його частинами, утворення естетичного контексту, надання експресивності [13, 6]. А. Жолковский застосовував до того, що ми розглядаємо як конвергенцію, термін «суміщення», назвавши основною причиною звернення письменників до цього прийому «тенденцію до ємності образу, прагнення поета перетворити кожну клітинку своїх віршів в уламок свого поетичного світу» [4, 189].

Усі перелічені функції конвергенції реалізуються в межах діктеми – мінімальної тематичної одиниці тексту. Діктема передає ряд рубрик інформації, кожна з яких має більшу чи меншу значимість – залежно від характеру тексту. Оскільки функцією будь-якого стилістичного прийому є досягнення стилістичного ефекту, то в діктемі, яка включає в себе конвергенцію, основними видами передаваної інформації є «імпресивна, що реалізує конотацію цільового впливу на слухача», і «естетична, що формує аспект художньо-образного вираження думки» [2, 64]. Крім того, через конвергенцію діктема здійснює одну зі своїх функцій – функцію стилізації, яка полягає у «виявленні в діктемі, а через неї і в цілому тексті, необхідної кількості стилістичних показників» [2, 63].

Конвергенцію класифікують за різними ознаками: за характером розташування її компонентів в тексті, за кількістю компонентів, з точки зору якісної характеристики стилістичних прийомів, складових конвергенції. За умови більшою чи меншою мірою подібності класифікацій у різних авторів протиріччя виникає щодо понять «стилістична конвергенція» і «синтаксична конвергенція».

І. Соловейчик-Зільберштейн розглядає їх як види одного роду, визнаючи при цьому, що «часто вкрай складно знайти межу між синтаксичною і стилістичною конвергенцією» [13, 7]. Це й не дивно, адже будь-який стилістичний прийом створює певний стилістичний ефект, додає до загального стилістичного ефекту, виробленого конвергенцією. Г. Копніна зазначає, що здебільшого «про стилістичну конвергенцію говорять тоді, коли в здійсненні єдиної стилістичної функції беруть участь засоби різних рівнів: лексичні, синтаксичні, фонетичні» [5, 61]. Сама ж автор кваліфікує стилістичну конвергенцію як поняття загальне, а синтаксичну – як один з різновидів стилістичної конвергенції [5, 60].

Свою теорію конвергенції розробила й І. Арнольд, яка визначає її як тип висунення, заснований на акумуляції, де та сама ідея передається одночасно різними засобами, що підсилюють її виразність: «сходження в одному місці низки стилістичних прийомів, які беруть участь в єдиній стилістичній функції» [1, 100–102]. Дослідниця дефінує синтаксичну конвергенцію як сукупність «декількох елементів, що збігаються функціонально, об'єднаних однако-вим синтаксичним відношенням до слова чи речення, якому вони підпорядковані. Сюди зараховують однорідні члени речення і безполучникові речення, що складаються з низки однорідних складених речень. Таким чином, синтаксичну конвергенцію авторка розглядає як «один з типів повтору» [1, 256–257]. Стилістичною конвергенцією вона називає поєднання синтаксичної конвергенції з іншими прийомами.

Подібне розмежування понять «синтаксична конвергенція» і «стилістична конвергенція» знаходимо в М. Обнорської, яка трактує синтаксичну конвергенцію як «багаточленні синтаксичні єдності із сурядним зв'язком» [9, 80]. Це група слів або речень, об'єднаних спільною синтаксичною функцією. Елементи конвергенції можуть бути семантично одноплановими (однорідні члени, синоніми, повтори, перерахування об'єктів одного плану) і різноплановими (поєднання абстрактних і конкретних понять, поєднання стилістично нейтральних і стилістично забарвлених елементів) [9, 76]. У межах синтаксичної конвергенції можуть використовуватися елементи, що додають емоційності й експресивності здійснюваної нею смислової функції: епітети, метафори, розташування елементів конвергенції у висхідному або низхідному напрямках, підкреслення або уточнення думки за допомогою ряду елементів-синонімів, ритмічна організованість конвергенції і т. ін. У цьому випадку, на думку М. Обнорської, на синтаксичну конвергенцію накладається стилістична конвергенція [9, 79].

Вважаємо за доцільне розглядати «стилістичну конвергенцію» як родові поняття щодо трьох видів конвергенції: синтаксичної, яка складається зі стилістичних фігур (серед іншого й тропічних, що задіюють тропи), фонетичної, утвореної фонетичними засобами виразності, і змішаної, яка включає до свого складу засоби різних рівнів. Відзначимо, що поняття «стилістична фігура» у цьому випадку ми розглядаємо у вузькому значенні як «синтагматично утворені засоби виразності» [19, 378].

Є й більш деталізовані класифікації конвергенції залежно від складників її виразних засобів. Так, Д. Аксельруд виділяє конвергенцію лексичну, синтаксичну, фонетичну, лексико-синтаксичну, лексико-фонетичну, фонетико-синтаксичну, лексико-фонетико-синтаксичну, з яких найбільш частотною є лексико-синтаксична конвергенція [19, 16]. І. Соловейчик-Зільберштейн – лексичну, лексико-синтаксичну, фонолексичну і конвергенції змішаного типу, які є найбільш частотними [13, 6–8].

Щодо взаємодії прийомів всередині конвергенції, більшість дослідників визнають відношення субординації, тобто виділяють домінуючий прийом, а решта «підіграють йому», «підсилюють його функцію» [13, 43]. І. Пекарська, що виділяє конвергенцію стилістичних фігур як вид зчеплення і конта-

мінацію як накладення фігур і тропів, зазначає, що і в тому, і в іншому випадку, «як правило, спостерігають фігуру-фокус, що виконує основну функцію, і фігури-супутники (супровідники), які підсилюють цю функцію» [10, 147].

Алюзія є тропічним стилістичним прийомом, де «первинне значення слова або фрази, яке передбачається відомим (тобто алюзією), слугує посудиною, що наповнюється новим значенням» (...the primary meaning of the word or phrase which is assumed to be known (ie the allusion) serves as a vessel into which new meaning is poured) [18, 187].

Вбираючи в себе інші тропічні стилістичні прийоми, алюзія багаторазово збільшує свій семантичний і експресивний потенціал. У складі стилістичних фігур алюзія посилює вироблений ними стилістичний ефект, а отже, оцінним значенням, переданим алюзивним оцінним предикатом, повідомляється експресія.

Висновки та перспективи досліджень у цьому напрямі. У контексті виразності у складі стилістичної конвергенції, яку визначають як концентрацію в будь-якому окремому місці тексту низки образотворчих і виражальних засобів, що беруть участь в реалізації тієї самої стилістичної функції, значне місце посідає алюзія.

У лінгвістичній літературі не існує єдиного погляду на природу стилістичних прийомів, засобів і стилістичних фігур, немає й загальноприйнятої їх класифікації. Різні автори вибудовують різні

гіпо-гіпероніміїні відношення між цими поняттями. Загальноприйнятим є розуміння засобів як закріплених у мові експресивних елементів, *прийому* як особливого способу текстової організації, що має на меті найбільш адекватне відображення особистісного бачення автора, *фігури* як експресивно маркованої синтаксичної побудови, *тропу* як виразного прийому, заснованого на вживанні слова в переносному сенсі.

Залежно від взаємного розташування стилістичних прийомів у складі стилістичної конвергенції, вона може бути зосередженою, якщо вона обмежена одним реченням, і розосередженою, якщо охоплює більші синтаксичні одиниці.

Основними функціями конвергенції є висунення на перший план важливих рис повідомлення, відображення естетичного контексту, надання експресивності, забезпечення зв'язності й цілісності тексту шляхом встановлення зв'язків між його частинами. Про співвідношення понять «синтаксична конвергенція» і «стилістична конвергенція» немає єдиної думки. Ми пропонуємо розглядати «стилістичну конвергенцію» як родові поняття відносно трьох видів конвергенції: синтаксичної, що складається із стилістичних фігур, тропічних, що задіюють тропи, і змішаної, що включає засоби різних рівнів.

Алюзія як оцінний предикат використовується в поєднанні з іншими тропами, утворюючи, таким чином, алюзивну метафору, метонімію, антономазію, епітет тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык : учебник. Изд. 11-е. Москва : ФЛИНТА : Наука, 2012. 384 с.
2. Блох М. Я. Теоретические основы грамматики : учебник. Изд. 4-е., испр. Москва : Высшая школа, 2005. 239 с.
3. Долинин К. А. Интерпретация текста. Французский язык. Москва : УРСС, 2005. 299 с.
4. Жолковский А. К. К описанию одного типа семиотических систем. Москва : Наука, 1976. 240 с.
5. Копнина Г. А. Конвергенция стилистических фигур в современном русском литературном языке (на материале художественных и газетно-публицистических текстов) : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.00. Красноярск, 2001. 289 с.
6. Кухаренко В. А. Семинарий по стилистике английского языка. Москва : Высшая школа, 1971. 184 с.
7. Лихачёв Д. С. О филологии. Москва : Высшая школа, 1989. 208 с.
8. Маторина Н. С. Информационный потенциал стилистических конвергенций (на материале англо-американской художественной прозы) : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 1989. 208 с.
9. Обнорская М. Е. Синтаксическая конвергенция. *Стилистика романо-германских языков (Материалы семинара). Учёные записки ЛГПИ им. Герцена*. Ленинград : ЛГПИ, 1972. Т. 491. С. 78–86.
10. Пекарская И. В. Конструкции синтаксической контаминации как экспрессивное средство современного русского языка (на материале художественных и публицистических текстов) : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.01. Красноярск, 1995. 210 с.
11. Риффатер М. Критерии стилистического анализа. *Новое в зарубежной лингвистике. Лингвостилистика*. 1980. Вып. IX. С. 69–95.
12. Русские писатели о литературном труде : XVIII–XX вв. / ред. Б. С. Мейлах. Ленинград : Советский писатель, 1955. Т. 2. 819 с.
13. Соловейчик-Зильберштейн И. А. Стилистическая конвергенция в ранней прозе Бориса Пастернака : автореф. дисс. на соиск. учёной степ. канд. филол. наук : 10.02.01. Москва, 1995. 22 с.
14. Теория литературы : учебник для студ. высш. учеб. заведений / В. Е. Хализев. Изд. 5-е., испр. и доп. Москва : Издательский центр «Академия», 2009. 432 с.
15. Хазагерев Т. Г., Ширина Л. С. Общая риторика : Курс лекций; Словарь риторических приёмов. Ростов-на-Дону : Феникс, 1999. 320 с.
16. Чулкова В. С. Многочленный стилистический приём как одно из средств интеграции текста (на материале англоязычных прозаических произведений) : дисс. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 1978. 172 с.
17. Якобсон Р. О. Работы по поэтике. Москва : Прогресс, 1987. 464 с.
18. Galperin I. R. English Stylistics / ed. by L. R. Todd. Fourth Edition. Moscow : KD "LIBROCOM", 2012. 336 p.

ДОВІДКОВА ЛІТЕРАТУРА

19. Словарь литературоведческих терминов / ред.-сост. Л. И. Тимофеев, С. В. Тураев. Москва : Просвещение, 1974. 509 с.
20. Языкознание. Большой энциклопедический словарь / гл. ред. В. Н. Ярцева. Москва : Большая Российская энциклопедия, 2000. 688 с.

REFERENCES

1. Arnold, I. V. (2012). *Stilistika. Sovremennyy anglijskij jazyk* [Stylistics. Modern English]: uchebnik. Izd.11-e. Moskva: FLINTA: Nauka [in Russian].
2. Bloh, M. Ja. (2005). *Teoreticheskie osnovy grammatiki* [Theoretical foundations of grammar]: uchebnik. Izd 4, ispr. Moskva: Vysshaja shkola [in Russian].
3. Dolinin, K. A. (2005). *Interpretacija teksta. Francuzskij jazyk* [Interpretation of the text. French]. Moskva: URSS [in Russian].
4. Zholkovskij, A. K. (1976). *K opisaniju odnogo tipa semioticheskix system* [To the description of one type of semiotic systems]. Moskva: Nauka [in Russian].
5. Kopnina, G. A. (2001). *Konvergencija stilisticheskix figur v sovremennom russkom literaturnom jazyke (na materiale hudozhestvennyh i gazetno-publicisticheskix tekstov)* [Convergence of stylistic figures in the modern Russian literary language (on the material of fiction and newspaper and journalistic texts)]. (Dissertatsiya kandidata filologicheskix nauk). Krasnoyarsk [in Russian].
6. Kuharenko, V. A. (1971). *Seminarij po stilistike anglijskogo jazyka* [Seminary on the stylistics of the English language]. Moskva: Vysshaja shkola [in Russian].
7. Lihachev, D. S. (1989). *O filologii* [On philology]. Moskva: Vysshaja shkola [in Russian].
8. Matorina, N. S. (1989). *Informacionnyj potencial stilisticheskix konvergencij (na materiale anglo-amerikanskoj hudozhestvennoj prozy)* [Informational potential of stylistic convergences (based on the material of Anglo-American fictional prose)]. (Dissertatsiya kandidata filologicheskix nauk). Moskva [in Russian].
9. Obnorskaja, M. E. (1972). *Sintaksicheskaja konvergencija* [Syntactic convergence]. *Stilistika Romano-germanskih jazykov (Materialy seminarov)*. *Uch. zapiski LGPI im. Gercena*. Leningrad: LGPI, 491, 78–86 [in Russian].
10. Pekarskaja, I. V. (1995). *Konstrukcii sintaksicheskoi kontaminacii kak jekspressivnoe sredstvo sovremennogo russkogo jazyka (na materiale hudozhestvennyh i publicisticheskix tekstov)* [Constructions of syntactic contamination as an expressive means of the modern Russian language (based on fiction and journalistic texts)] (Dissertatsiya kandidata filologicheskix nauk). Krasnoyarsk [in Russian].
11. Riffater, M. (1980). *Kriterii stilisticheskogo analiza* [Criteria for Stylistic Analysis]. *Novoe v zarubeznoj lingvistike. Lingvostilistika*, IX, 69–95 [in Russian].
12. Meylakh, B. S. (ed.) (1955). *Russkie pisateli o literaturnom trude: XVIII–XX vv.* [Russian writers about literary work: XVIII–XX centuries]. Leningrad: Sovetskij pisatel, 2 [in Russian].
13. Soloveychik-Zilbershteyn, I. A. (1995). *Stilisticheskaja konvergencija v ranney proze Borisa Pasternaka* [Stylistic convergence in early prose of Boris Pasternak]. (Avtoreferat dissertatsii kandidata filologicheskix nauk). Moskva [in Russian].
14. Halizev, V. E. (2009). *Teorija literatury* [Literature theory]: uchebnik dlja stud. vyssh. ucheb. zavedenij. Izd 5-e., ispr. i dop. Moskva: Izdatelskij tsentr "Akademiya" [in Russian].
15. Hazagerov, T. G., Shirina, L. C. (1999). *Obshhaja ritorika: Kurs lekcij; Slovar ritoricheskix priemov* [General rhetoric: Course of lectures; Dictionary of rhetorical devices]. Rostov-na-Donu: Feniks [in Russian].
16. Chulkova, B. C. (1978). *Mnogochlennyj stilisticheskij priem kak odno iz sredstv integratsii teksta (na materiale angloyazychnyx prozaicheskix proizvedenij)* [A multi-term stylistic device as one of the means of text integration (based on the material of English-language prose works)]. (Dissertatsiya kandidata filologicheskix nauk). Moskva [in Russian].
17. Jakobson, P. O. (1987). *Raboty po poetike* [Works on poetics]. Moskva: Progress [in Russian].
18. Galperin, I. R. *English Stylistics* / ed. by L. R. Todd. Moscow: KD «LIBROCOM», 2012. 336 p.

DICTIONARIES

19. Timofeev, L. I., Turaev, C. B. (ed.) (1974). *Slovar literaturovedcheskix terminov* [Dictionary of literary terms]. Moskva: Prosvshhenie [in Russian].
20. Jarceva, V. N. (2000). *Yazykoznanie. Bolshoy entsiklopedicheskij slovar* [Linguistics. Great encyclopedic dictionary]. Moskva: Bolshaya Rossiyskaya entsiklopediya [in Russian].